

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ЕКСПЕРТА-БУХГАЛТЕРА

Ніжегольцева О.А., ООЗ-1

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.В. Ковальова**

Державний біотехнологічний університет

Під час розгляду справи, допит експерта-бухгалтера є важливим етапом для встановлення об'єктивної істини. Допит експерта, зазвичай, проводиться щодо висновку, який було винесено експертом-бухгалтером у суді, щодо наданих йому у дослідження матеріальних об'єктів, явищ та процесів. Зазвичай допит експерта-бухгалтера проводиться стосовно винесеного ним висновку по проведеній експертизі. Висновок експерта, як правило, складається з трьох частин: вступних, дослідницької і висновків. Здійснення допиту проводиться після надання експертом-бухгалтером слідчому (суду) письмового висновку.

Експерт-бухгалтер може бути допитаний з ініціативи дізнавача, слідчого, в провадженні яких знаходиться кримінальна справа, а також з ініціативи потерпілого, свідка, при проведенні експертизи від їхнього імені (ч. 2 ст. 80, ст. 206 КПК України). Судовий експерт може бути допитаний з приводу його відмови від дачі висновку, якщо їм на адресу дізнавача, слідчого направлено повідомлення про неможливість дати висновок.

Допит експерта не є обов'язковим і здійснюється в судовому засіданні в наступних випадках: при недостатній ясності і повноті висновку; для роз'яснення термінології і формулювань висновку; для більш детального опису ходу дослідження, використаних матеріалів і методик; з метою пояснення розбіжності між поставленими питаннями та висновками експерта; з метою з'ясування, в якій частині укладення пов'язано зі слідчими матеріалами; для пояснення причини розбіжності в думках експертів, якщо експертизу проводили кілька людей.

Перед початком допиту слідчий або суд посвідчує особу судового експерта, його компетентність, ставлення до даної справи, роз'яснює йому мету допиту, його права, обов'язки та відповідальність. Допит судового експерта здійснюється шляхом постановки питань, що стосуються роз'яснення, уточнення і доповнення даного ним висновку. Неприпустимо примус експерта до дачі неправдивих свідчень і свідчень щодо відомостей, які йому стали відомі у ході проведеного дослідження, але не мають відношення до предмету експертизи.

Після оголошення висновку експерта в судовому засіданні йому можуть бути задані питання сторонами, які беруть участь у

судочинстві. На поставлені запитання експерт може відповісти відразу, без відповідної підготовки або внаслідок їх складності просити про надання йому часу для підготовки відповіді. Суд має право надати судовому експерту час, необхідний для підготовки відповідей на питання суду і беруть участь у справі сторін (ст. 282 КПК України).

У процесі допиту слідчим може з'ясуватися зміст чорнових записів, співвідношення цих відомостей з даними бухгалтерського обліку і звітності економічного суб'єкта. У чорнових записах (книгах, зошитах і т.д.), долучених до кримінальної справи, містяться відомості, дослідження яких дозволяє встановити способи заподіяння матеріальної шкоди для власників, організацій або держави.

У цивільному процесі висновок експерта-бухгалтера оголошується в судовому засіданні. Для роз'яснення і доповнення висновку експерту задаються питання. Першою ставить питання сторона, яка виступила ініціатором призначення експертизи. Суддя може задавати питання експерту в будь-який момент його допиту і відхиляти питання, які не мають відношення до справи або не належать до компетенції експерта.

Допит експерта на попередньому слідстві і в судовому засіданні оформляється протоколом (ст. 166, 167 КПК України), в якому фіксуються поставлені йому запитання і відповіді на них. Правом експерта є доповнення протоколу і внесення до нього поправок, а також заяви щодо неправильності тлумачення учасниками процесу укладення або свідчень. Суд може їх задовольнити або відхилити (ст. 206 КПК України).

Таким чином, показання експерта - це повідомлені їм нові дані про обставини, які підлягають доведенню у справі, у відповідь на питання, що не знайшов дозволу в ув'язненні, але доступний для вирішення експертом без проведення додаткового дослідження.

Допит експерта слідчий (суддя) проводить з метою:

- уточнити компетенцію експерта і його ставлення до даної справи;
- отримати роз'яснення з даного висновку (про сутність термінів, понять, формулювань і ін.);
- визначити обґрунтованість застосування обраної методики дослідження, прийомів, розрахунків і т.д.;
- встановити доцільність використання матеріалів слідства, обраної методики або методів дослідження.

Показання експерта-бухгалтера, отримані при допиті, не є самостійним видом доказів, вони вважаються як би продовженням ув'язнення і тому мають доказове значення.